

Emile Verhaeren zegt van de Schelde:

Escaut ! Escaut !
 Tu es le geste clair
 Que la patrie entière
 Pour gagner l'infini fait vers la mer.

Die stroom, die haven, ze dwingen den Antwerpenaar om ver-uit te kijken. Van uit de kleine burcht, waar hij zich heeft genesteld, tot ver over de wateren. Hij kan, hij mag niet klein zien. Thuis, in zijn familiale omgeving, is hij de man van den kleinen kring, waar hij voor leeft, waar tegenover hij zijn plichten heeft. Maar zijn blikken boren door den horizon, zoekend wat daar verre gebeurende is, wat uit die verte naar hem toekomt, wat uit die verte voor hem te halen is. Die verte is voor hem het eeuwige probleem, dat zijn willen boeit, dat zijn gedachten scherpt, zijn vernuft wet.

De booten, die onze kaden verlaten, gaan wandelen tot aan den anderen kant van de aarde. Ieder schip dat hier aanlegt, brengt reuken van verte mee. Van zijn prille jeugd af zijn de gedachten van den Antwerpenaar aldus gedrenkt door verte. Dat schept een mentaliteit, die hem vatbaar maakt voor internationale bekommernis. Zelfs wie dagelijks maar even het wandel terras op- en afwandelt — het terras waar ge 't eeuwig klotsen van de rivier gadeslaat, het gaan en komen der vaartuigen, het schrille piepen der lucht-dronken meeuwen, en 't krassende geratel van kettingen en van kranen, die in de lucht heffen de balen gevuld met koopwaren, waren die morgen gaan gelost worden duizenden mijlen van hier — die wordt reeds aangegrepen door een eigenaardig heimweëig gevoel: er is daar als een mysterie, 't is een bewerking die onbekende dingen en menschen verbindt aan de menschen en de zaken die ons vertrouwd zijn.

Mallarmé, de splendiede, elliptisch-duistere poëet, roept het uit:

Fuir ! là-bas fuir ! Je sens que des oiseaux sont ivres
 D'être parmi l'écume inconnue et les cieux !

Wie heeft de nostalgie niet gekend, die van een haven zulk een mystiek wezen maakt, waar al 't menschelijk verlangen als 't ware in belichaamd is:

Je partirai ! Steamer balançant ta mâtûre
 Lève l'ancre pour une exotique nature !
 Un Ennui, désolé par les cruels espoirs,
 Croit encore à l'adieu suprême des mouchoirs !
 Et, peut-être, les mâts, invitant les orages
 Sont-ils ceux que le vent penche sur les naufrages
 Perdus, sans mâts, sans mâts ni fertiles îlots....
 Mais, ô mon coeur, entends le chant des matelots !